

Schatkaarten

Inzichten voor erfgoedparticipatie

Thema identiteit en ruimtelijke kwaliteit

Legenda

inzichten

Tips

Vraag

Vaardigheden

Tools & methodieken

Praktijkvoorbeeld

ALGEMEEN / INLEIDEND

MENSEN

PROCES

OMGAAN MET ERFGOED

RUIMTELIJKE KWALITEIT & ONTWIKKELING

ALGEMEEN

Wat is de relatie tussen ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling, erfgoed en mensen?

Is je driehoek nog in balans?

Erfgoed

Het is een proces dat leidt tot:

- duurzame oplossingen voor actuele opgaven in de samenleving
- beter keuzes
- sociale cohesie
- leefbare, beleefbare ruimtelijke ontwikkelingen

Mensen

**Ruimtelijke kwaliteit
& ontwikkeling**

Het erfgoed- participatie-lab

Hoe maken we toekomstvisies met en door de samenleving?
Hoe kunnen kennis en de inzichten van bewoners en gebiedsgebruikers helpen bij de verbetering van de leefomgeving en vraagstukken rond bijvoorbeeld stadsvernieuwing? Wie bepaalt wat de 'kernkwaliteiten' van een plek zijn? Hoe gaan we om met meerdere identiteiten en demografische veranderingen?

In het erfgoedparticipatie-lab Identiteit en Ruimtelijke Kwaliteit is een groep erfgoedprofessionals aan de slag gegaan om de antwoorden voor deze vragen te onderzoeken.

Het leren gaat door, het is nooit af. De groep nodigt je uit om je eigen zoektocht te beginnen of verder over je werk te reflecteren.

Deze kaarten

Deze kaarten zijn bedoeld om andere erfgoedprofessionals (en andere mensen bezig met erfgoedparticipatie) aan het denken te zetten en te inspireren. De kaarten reflecteren de inzichten en praktijkvoorbeelden van de deelnemers van het lab.

Sta je aan het begin van een nieuw project? Loop je vast in een traject? Zoek je verder tips, tools, ideeën voor je initiatief?

Pak een kaart om je te laten inspireren!

Er zitten extra kaarten in zodat je je eigen inzichten en tips kunt toevoegen.

Inclusief netwerk

Wat vinden de kinderen?

Scholen betrekken (en daarmee ook ouders).

Panorama Amersfoort, Rietveldpaviljoen (2019)
Kinderen konden met een tekening zelf bijdragen aan de tentoonstelling en de omgevingsvisie voor de stad.

Rollen en belangen

Het begint van onderaf!

Belangen in kaart brengen van alle betrokken partijen en hun rol bepalen.

Luisteren, vragen stellen, delen van verwachtingen.

Kwaliteiten van alle partijen benutten.

Communicatie

Maak het leuk, spannend en laagdrempelig.

Denk aan filmpjes, beelden, kaartmateriaal.

Zet het communicatiemiddel op een creatieve manier in.

Betrokkenheid

Geen one size fits all. Verschillende varianten en flexibiliteit in participatie en betrokkenheid.

Wat heeft welke groep in welke fase van het project nodig? Is er iets voor iedereen? Zijn er verschillende manieren om mee te doen?

Reflecteer regelmatig!

Erfgoed van en voor de samenleving

Activiteiten en tradities zijn onlosmakelijk verbonden met een plek of gebied.

Activiteiten ontwikkelen om burgers en buurtbewoners de locatie te laten beleven door verhalen uit te wisselen.

Duurzame financiering

Benut verschillende geldstromen.

Hoe kun je de financiële middelen in het project houden? Is budgetkringloop mogelijk?

Neem de tijd

Denk aan de lange termijn.

Investeer in langlopend proces, in duurzame relaties.

Geef het proces de tijd om te kunnen groeien, bloeien en oogsten. Stap uit de waan van de dag.

Wat blijft er over van de relatie na het project?

Openheid

Fouten maken mag.
Wees open in het leerproces.

Wat niet goed gaat met je participatie partners
bespreken.
Laat vervolgens zien wat je hebt geleerd en wat
er daardoor is veranderd.

Erfgoed als verbindingsmiddel

Vier het gebied!

Elke tussenstap is een feestje waard.

Het gebied vieren, beleven, zichtbaar maken

I'm Binck Festival - imbinck.nl

OMGAAN MET ERFGOED

Erfgoed als verbindingsmiddel

Door verbinding van bestaande stakeholders en/of erfgoedgemeenschappen creëer je samenwerkingskansen en vergroot je de slagkracht.

Koppel bestaande netwerken aan elkaar.
Doe mee als partner.

Dialogoog is fundamenteel.

Intermenselijke skills en goed luisteren

Platform I'm BINCK - imbinck.nl

OMGAAN MET ERFGOED

Wat is erfgoed?

Erfgoed is meer dan alleen het zichtbare, het gaat ook om de mensen.

Ga op zoek naar het gemeenschappelijke verhaal in het gebied, op verschillende niveaus en met verschillende betekenissen. Erfgoed maken we samen.

Idee: inwoners bouwen samen met de bewoners van kasteel Amstenrade aan de toegangspoort.

Foto: Johannes Timmermans

OMGAAN MET ERFGOED

Wat is erfgoed?

Erfgoed is dynamisch en heeft meerdere betekenissen door de tijd heen: vroeger, nu en later.

Hoe kun je (de betekenis van) het erfgoed behouden en het toekomstbestendig maken? En met wie doe je dat?

In Neede is een waterzuivering uit 1954 omgevormd tot natuur- en educatiecentrum.

Foto: Marleen Hoftijzer

OMGAAN MET ERFGOED

Verbinding met actuele maatschappelijke opgaven

Erfgoed kan als middel dienen voor het aanpakken van actuele maatschappelijke opgaven

Verduurzaming van wederopbouwwijken gekoppeld aan zoektocht naar identiteit. De wijk in met een SRV-wagen zoals bij Een Nieuwe Tijd!

Foto: Gelders Genootschap - nieuwetijdachterhoek.nl

Erfgoed als inspiratiebron

Inzichten uit het verleden bieden inspiratie voor omgang met huidige en toekomstige opgaven.

Krijg inzicht in het verleden.
Gebruik gezamenlijk de kennis van vroeger voor nu. Koppel verhalen aan het erfgoed.

Wie heeft de lokale kennis? Wie zijn de belanghebbenden voor nu en in de toekomst?

Hou het lokaal

Ga het gebied in, zelf én met stakeholders.

Organiseer een 'erfgoed safari' om erfgoed samen te ontdekken. Het ophalen en brengen van verhalen gaat zo vanzelf.

Foto: ErfgoedSafari, The Missing Link
the-missinglink.nl/erfgoed safari-flevoland

Bewustwording

Begrijp de leefomgeving.

Breng de context van de tijd tot leven met verhalen uit het gebied, maak gebruik van 'verhalenvangers'.

Weten onder welke omstandigheden de wijk is gebouwd.

Een nieuwe tijd! wederopbouw in de Achterhoek
nieuwetijdachterhoek.nl - Foto: Hans Hendriks

Bewustwording

Wees trots op je kernwaarden, juist als dit 'rafelrandjes' zijn.

Ga op zoek naar 'ruwe diamanten' en geef deze betekenis zonder ze te 'polijsten'.

De Binckhorst: Rauwe Schoonheid

Foto: Joost Enkelaar

Hou het lokaal

Inwoners kennen veel verhalen over het erfgoed, er is niet één verhaal. Er kunnen veel verschillende verhalen en perspectieven zijn.

Haal kennis op uit de buurt door een participatieve inventarisatie.
Vraag de mensen: Waar zijn jullie trots op?
Welke plekken, structuren en gebieden vormen de identiteit?

Verbinding met actuele maatschappelijke opgaven

Erfgoed leent zich goed om de Voedseltransitie te versnellen en bestendigen.

Erfgoed als verbindend verhaal om voedsel en identiteit van het landschap te verbinden.

Utrecht Food Freedom

van utrechtfoodfreedom.nl

RUIMTELIJKE KWALITEIT & ONTWIKKELING

Inzichtkaarten

Inzichten voor erfgoedparticipatie

ERFGOED PARTICIPATIE

erfgoedAcademie